

Els Barris de *Palma*

Revisió del Pla general d'ordenació urbana i d'actuacions urbanístiques

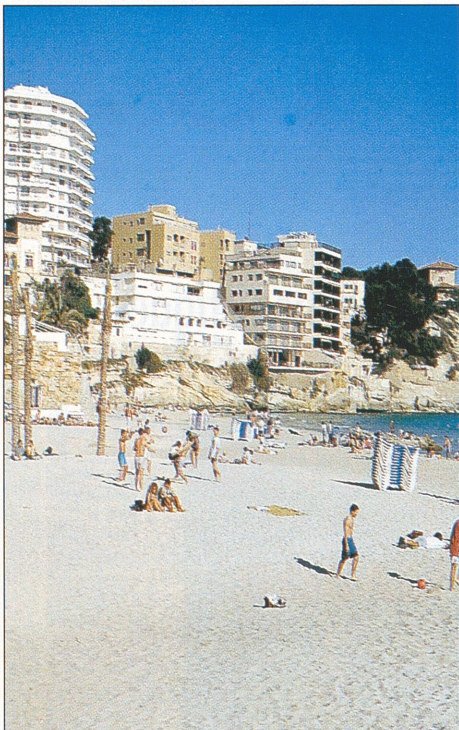
Número 20 • 1995

**SANT AGUSTÍ
I
CALA MAJOR**

Promomallorca

Cala Major

Població 307-309

Els dos barris tenen una població total de 3.469 h. Tot dos són zona turística, Cala Major, bàsicament hotelera i Sant Agustí, de segones residències. Ambdós tenen, a més, un elevat percentatge d'immigració.

Revisió 310-311

Quant a les actuacions urbanístiques, es du a terme, actualment, la primera fase de remodelació del carrer de Joan Miró i la construcció d'un pont en el carrer d'Holanda.

Sant Agustí i Cala Major, situats als límits entre els municipis de Palma i Calvià, foren urbanitzats i es desenvoluparen a partir de la dècada de 1950. Ja des del primer decenni del segle XX, aquesta àrea costanera assolí protagonisme en relació al turisme incipient i com a zona de segones residències. Aquests dos barris, a causa de la seva proximitat a Palma, els anys 60 esdevengueren zona d'hotels, comerços i locals de lleure, relacionats amb el primer turisme de masses. El decenni de 1980, tota l'àrea entrà en decadència com a conseqüència d'un creixement urbanístic desmesurat. Paral·lelament a la recessió de les grans construccions, els barris han anat cobrant importància com a zona residencial. La quantitat de vil·les catalogades posa de relleu la importància que tenen com a zona de residència d'estrangers i artistes. En aquest sentit són emblemàtics el palau de Marivent, residència reial d'estiu, i la Fundació Pilar i Joan Miró, antic domicili del pintor.

Plànol 312-313

Història 314-315

Sant Agustí i Cala Major assoliren la seva major importància el decenni de 1960, amb l'auge de la construcció d'establiments hotelers i xalets. El decenni de 1990, entraren en recessió com a àrea turística.

Patrimoni 316-317

A la zona hi ha un nombre considerable d'edificis catalogats, vuit dels quals es troben a Sant Agustí i vuit a Cala Major. A Sant Agustí, hi predominen les vil·les, mentre que de Cala Major destaquen el palau de Marivent i tots els edificis relacionats amb Joan Miró.

Vida Social 318

La vida religiosa, els centres docents, la vela i la presència d'artistes ha determinat la vida social d'aquests barris en els darrers 40 anys. Des del començament del decenni de 1990, a Son Abrines, hi ha la seu de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca.

Associacions 319

Principals entitats de la zona, on predominen les associacions de veïns, d'hotelers, de restauració i els esports nàutics. A més, hi són rellevants les dues parròquies i la residència de can Tàpera.

POBLACIÓ

Sant Agustí i Cala Major ocupen el ponent de la zona litoral de Palma i són barris que s'han desenvolupat a partir del creixement turístic de la ciutat.

Aquesta àrea limita al nord amb Gènova i la Bonanova, al sud amb la mar, a l'est amb les instal·lacions de Portopí i a l'oest amb el municipi de Calvià.

La població dels dos barris és de 3.469 habitants, que representen un 1,14% de la població total de Palma. Sant Agustí, que és el més poblat, té 1.867 habitants i Cala Major en té 1.602.

La superfície dels barris analitzats és la següent: Cala Major és el més gran, amb 118,66 ha, mentre que Sant Agustí en té 113,98. Pel que fa a la densitat de població, Cala Major té una xifra de 13,5 h/ha, percentatge molt semblant a la mitjana de Palma, que és de 13,93 h/ha. La densitat de la zona de Sant Agustí és lleugerament superior i assoleix el valor de 16,38 h/ha.

Com ja hem dit, es tracta de dues barriades molt lligades a l'activitat turística. Cala Major presenta una mostra dels establiments hotelers més degradats de la badia de Palma. Això fa que, en aquests moments, la zona es vegi abocada a un procés de reconversió i condicionament. En el barri de Sant Agustí trobam un gran nombre de segones residències. A Cala Major es troba el recinte del palau de Marivent, residència d'estiu de la família reial espanyola, aïllat del context urbà de la zona.

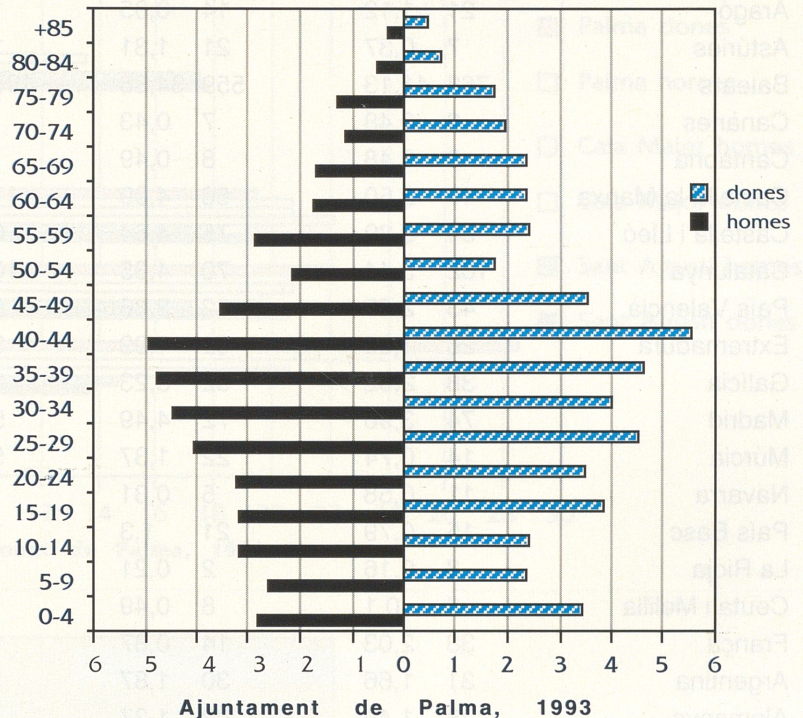
L'estructura de la població per edat i sexe

La distribució per grups d'edat dels dos barris presenta la seva principal diferència en el grup de població més vella. A Palma aquest percentatge representa el 13,46% del total, mentre que en els dos casos que ens ocupen les xifres es troben per davall d'aquesta mitjana. A Sant Agustí els majors de 65 anys suposen el 12,2% de la seva població i a Cala Major, el 8,04%.

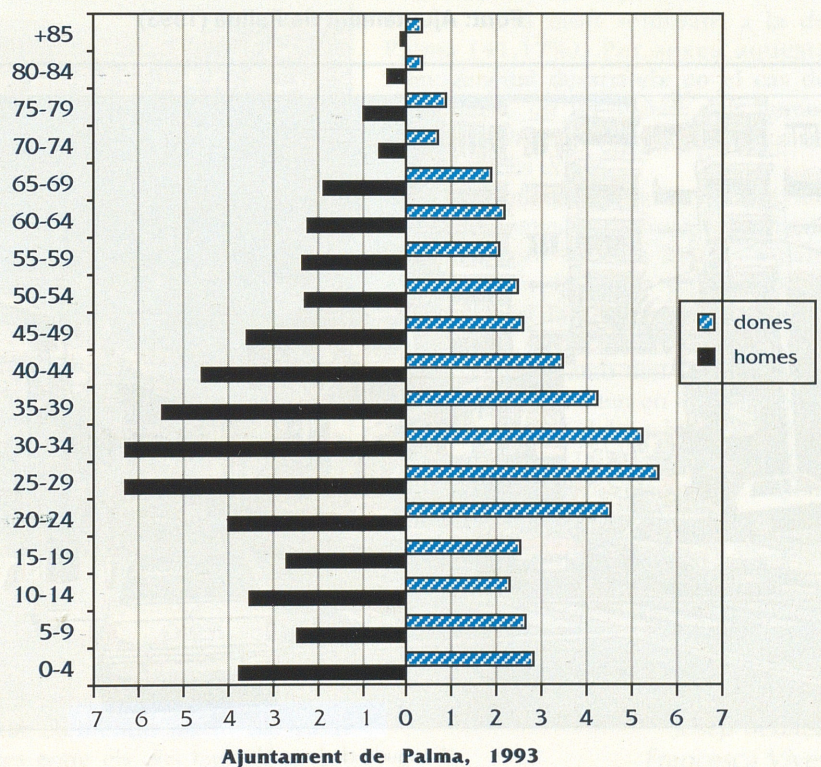
La població jove (de 0 a 14 anys) de Sant Agustí suposa el 16,82% i la de Cala Major, el 17,48%; en els dos casos aquests percentatges es troben per sota del de Palma, que és del 18,31%.

La proporció de població adulta (de 15 a 64 anys) és, en els dos barris, superior a la de Palma (68,23%). A Sant Agustí suposa un 70,98%, mentre que el tant per cent de Cala Major és sensiblement més elevat, amb un

PIRÀMIDE DE POBLACIÓ DE SANT AGUSTÍ, 1992

PIRÀMIDE DE POBLACIÓ DE CALA MAJOR, 1992

Sant Agustí			Cala Major		Palma	
origen	població	%	població	%	població	%
Andalusia	142	7,56	250	15,55	36.245	11,92
Aragó	21	1,12	14	0,85	1.975	0,64
Astúries	7	0,37	21	1,31	1.095	0,36
Balears	768	41,13	559	34,88	196.721	64,69
Canàries	9	0,48	7	0,43	685	0,22
Cantàbria	9	0,48	8	0,49	484	0,15
Castella-la Manxa	47	2,50	66	4,09	11.191	3,68
Castella i Lleó	64	3,39	75	4,64	6.003	1,97
Catalunya	102	5,44	70	4,35	10.063	3,30
País Valencià	43	2,29	62	3,86	6.528	2,14
Extremadura	26	1,38	32	1,99	3.827	1,25
Galícia	38	2,02	52	3,23	3.286	1,08
Madrid	74	3,96	72	4,49	5.798	1,90
Múrcia	14	0,74	22	1,37	5.707	1,87
Navarra	11	0,58	5	0,31	454	0,14
País Basc	15	0,79	21	1,3	1.442	0,47
La Rioja	3	0,16	2	0,21	328	0,10
Ceuta i Melilla	2	0,1	8	0,49	966	0,31
França	38	2,03	14	0,87	1.595	0,52
Argentina	31	1,66	30	1,87	1.386	0,45
Alemanya	28	1,49	22	1,37	579	0,18
Regne Unit	164	8,78	47	2,93	1.225	0,40
Altres	229	11,06	143	9,21	6.254	2,18

Font: Ajuntament de Palma (1993)

...

74,48%.

Els grups d'edat majoritaris són: en el cas de Sant Agustí el de 40 a 44 anys i en el cas de Cala Major el situat entre els 25 i els 29 anys.

La immigració

Els percentatges d'immigrants es distribueixen de la següent manera: Sant Agustí amb un 57,43% (32,41% d'espanyols i 25,02% d'estrangers) i Cala Major amb un 65,12% (48,87% d'espanyols i 16,25% d'estrangers). Aquestes xifres posen de relleu l'important component de població immigrada de la zona.

Evidentment aquests percentatges se situen molt per sobre de la mitjana de la ciutat, 35,4% (31,59% d'immigrants espanyols i 3,81% d'estrangers).

Els nascuts a la pròpia comunitat autònoma representen tan sols el 41,13% en el cas de Sant Agustí i el 34,88% en el cas de Cala Major, davant el 64,6% de la mitjana de Palma.

Si parlem de l'origen dels immigrants en els dos barris, en el cas dels peninsulars els més representatius són els andalusos i els catalans.

Dels residents estrangers, els més nombrosos a la zona són els britànics (destacant-hi el percentatge del barri de Sant Agustí, que arriba a un 8,78% del total de la població), els francesos, els alemanys i els argentins.

Cal fer esment de la important comunitat danesa resident a Sant Agustí i que suposa un 2,99% dels habitants.

El nivell d'instrucció

Com a característica general es pot destacar que el nivell d'instrucció del conjunt format pels dos barris estudiats és superior al de la mitjana de Palma.

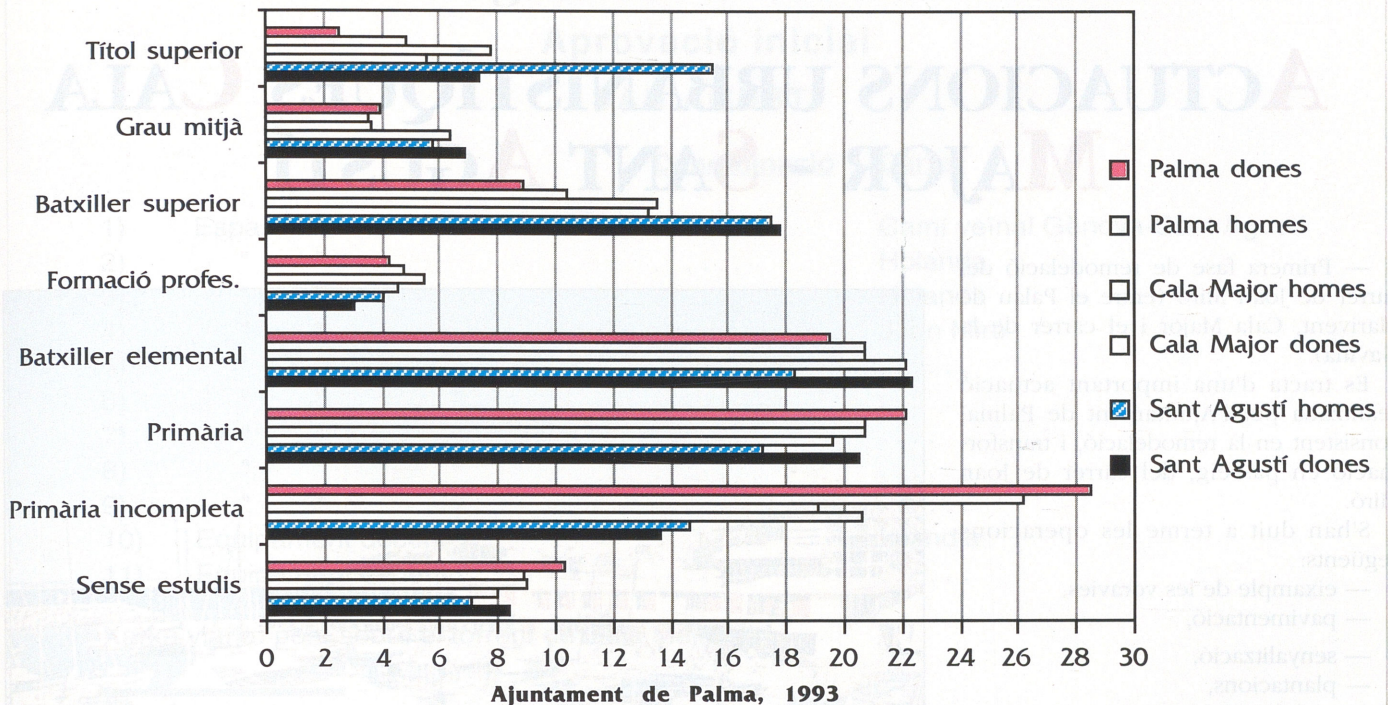
El barri de Sant Agustí pre-

...

Avinguda de Joan Miró

NIVELL DE FORMACIÓ DE SANT AGUSTÍ I CALA MAJOR, 1992

Vista panoràmica de Cala Major

...
senta un 21,90% d'analfabets o sense estudis, enfront al barri de Cala Major, amb un 28,40%; xifres inferiors a la mitjana de Palma, que és d'un 37,12%. Per

sexes les diferències són gairebé inexistent.

A la categoria dels estudis primaris i batxillerat elemental no hi ha quasi diferències entre els dos barris i la ciu-

tat. En conjunt, un 39,31% de la població de Sant Agustí i un 41,50% de Cala Major es troba en aquest nivell de formació, xifra molt semblant a la de Palma (41,17%). Per sexes aquesta homogeneïtat desapareix en el cas de Sant Agustí, on un 35,54% dels homes compta amb aquests estudis, davant un 42,87% de les dones.

El percentatge de població amb un nivell de formació professional i batxillerat superior és d'un 21,15% a Sant Agustí i d'un 18,41% a Cala Major. A Palma aquest tant per cent és inferior (14,22%).

Les persones amb títol de grau mitjà o superior representen en el cas de Sant Agustí un 17,62% del total i en el cas de Cala Major un 11,67%. Aquestes xifres són superiors a la mitjana de Palma (7,49%). Per sexes es poden constatar certes diferències en el cas de Sant Agustí, ja que els percentatges són d'un 21,19% per als homes i d'un 14,25% per a les dones.

Antònia Ripoll
Josep Benítez
Francesca Vives

REVISIÓ DEL PLA GENERAL D'ORDENACIÓ URBANA

ACTUACIONS URBANISTÍQUES CALA MAJOR - SANT AGUSTÍ

— Primera fase de remodelació del carrer de Joan Miró (entre el Palau de Marivent, Cala Major i el carrer de la Gavina).

Es tracta d'una important actuació realitzada per l'Ajuntament de Palma, consistent en la remodelació, i transformació en passeig, del carrer de Joan Miró.

S'han duit a terme les operacions següents:

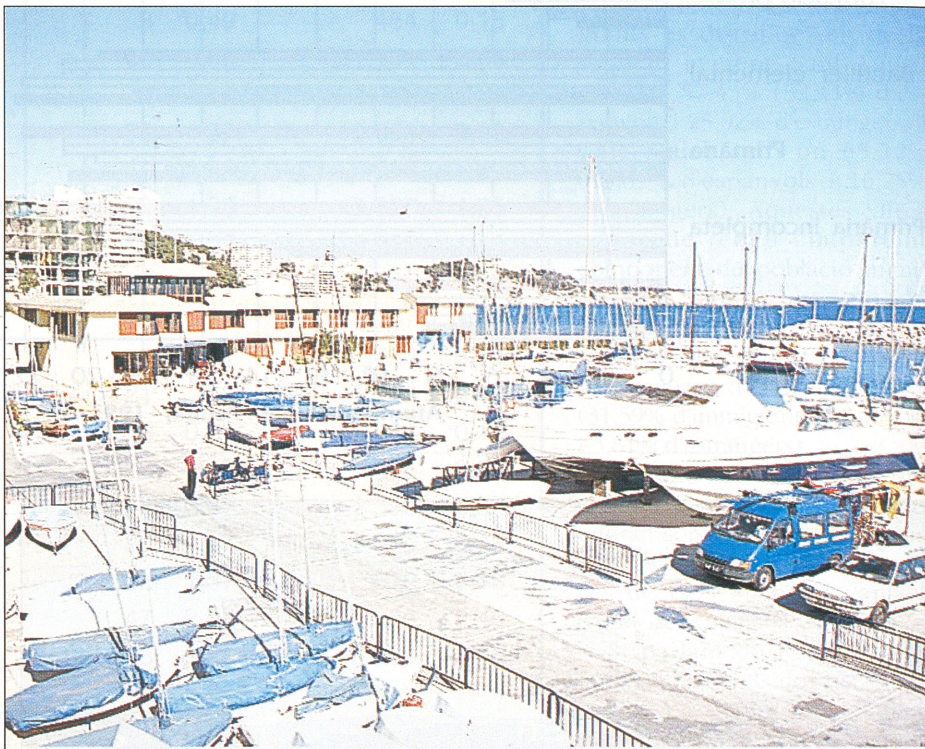
- eixample de les voravies,
- pavimentació,
- senyalització,
- plantacions,
- mobiliari urbà,
- enllumenat públic,
- drenatge,
- xarxa de reguiu i d'hidratants, i
- enterrament de les xarxes de telèfon i electricitat.

Així mateix, hi ha previst executar la segona fase de l'obra, entre el camí de Cala Major i la sortida a l'autopista per la via de cintura.

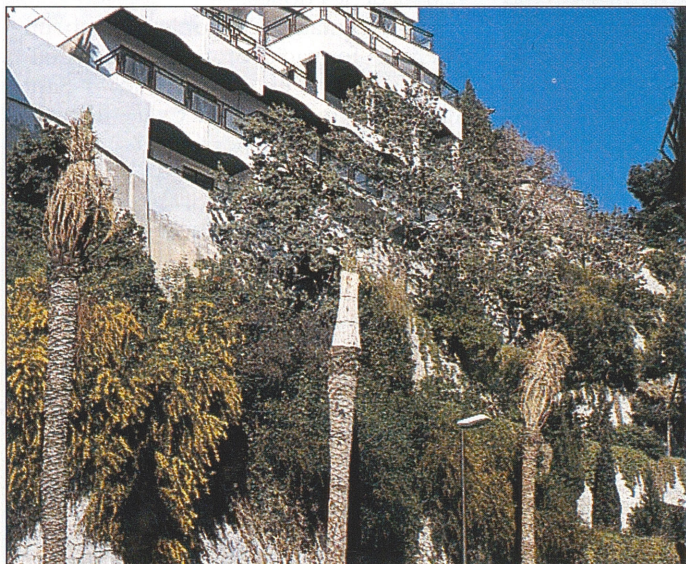
— Pont del carrer d'Holanda.

Pressupost: 20.500.000 pts.

Execució realitzada per donar continuïtat al carrer d'Holanda i agilitat a la circulació de la zona

Cala Nova

Avinguda de Joan Miró (Cala Major)

Taller Sert (Fundació Miró)

Revisió Pla general d'ordenació urbana

Aprovació inicial

SAN AGUSTÍ

		<u>Denominació</u>	<u>Carrer</u>
1)	Espai lliure		Camí veïnal Gènova-Sant Agustí
2)	" "		Holanda
3)	" "		Holanda
4)	" "		Joan Miró
5)	" "		
6)	" "		
7)	" "		
8)	" "		
9)	" "		
10)	Equipament docent		Islàndia
11)	Equipament esportiu		

Xarxa viària: pont sobre el torrent de Cala Major

Cal remarcar que tota revisió d'un Pla general s'ha de sotmetre a una aprovació inicial, una de provisional i, finalment, la definitiva. En aquests moments, ha acabat el període d'informació pública de l'aprovació inicial, per la qual cosa la nostra feina exposarà tot allò que està previst fins a l'actual estat de tramitació, tot deixant de banda que, una vegada estudiades les al·legacions, es puguin fer algunes modificacions.

Revisió Pla general d'ordenació urbana

Aprovació inicial

CALA MAJOR

		<u>Denominació</u>	<u>Carrer</u>
1)	Espai lliure		Camí veïnal Gènova-Portopí
2)	" "	Can Tàpera	Costat Media Luna
3)	" "		J. Saridakis
4)	" "		
5)	Sistema general		Joan Miró
6)	" "		

Xarxa viària: pont sobre el torrent de Cala Major

Cal remarcar que tota revisió d'un Pla general s'ha de sotmetre a una aprovació inicial, una de provisional i, finalment, la definitiva. En aquests moments, ha acabat el període d'informació pública de l'aprovació inicial, per la qual cosa la nostra feina exposarà tot allò que està previst fins a l'actual estat de tramitació, tot deixant de banda que, una vegada estudiades les al·legacions, es puguin fer algunes modificacions.

HISTÒRIA

Sant Agustí i Cala Major constitueixen l'extrem sud-oest del terme de Palma. Com tantes d'altres àrees costaneres de Mallorca, foren urbanitzades i es desenvoluparen a partir del decenni dels cinquanta, a causa del creixement turístic i de la immigració.

A l'actual zona de Sant Agustí, en el Mapa de Mallorca del cardenal Despuig (1784), s'esmenta la possessió de Son Toells. A més, prop de la costa, es marca el camí que des de Palma es dirigia cap a Andratx, per sa Porrassa i Calvià, i a la costa hi ha el topònim *cala Nova*. També apareix el límit amb el terme de Calvià, que sembla idèntic a l'actual.

Pareix ésser que la primera casa d'estiueig data del final del s XIX, quan Josep Estela Tomàs adquirí part de les terres de Son Toells i can Tàpera.

A l'inici del s XX, Josep Estela i Agustí Roca Buades començaren a urbanitzar la zona. Aquest darrer aconseguí que el primer oratori (1914) fos dedicat a Sant Agustí i aviat tota la zona fou coneguda amb aquest nom. A poc a poc, s'hi establiren alguns industrials mallorquins, com també l'arquitecte Gaspar Bennàssar. El 1920, s'inaugurà el tramvia que anava de Portopí a cal Català (ja en el terme de Calvià) i travessava la zona de Cala Major i de Sant Agustí. Aquest tramvia és una prova de l'interès turístic que començava a tenir la costa de ponent de Palma. Era de 2,8 km de longitud i fou substituït per autobusos cap al 1954-55. En els anys trenta es construïren un cert nombre de xalets i els primers hotels.

Cap al 1960 era un nucli travessat per la carretera d'Andratx, que encara no s'havia unit al barri de Cala Major. Fins llavors s'havia construït d'una manera desordenada, però el 1961 es regulà amb un Pla parcial. En els anys seixanta s'edificaren molts d'hotels dedicats al turisme de masses i aparegueren un gran nombre d'establiments comercials vinculats a aquesta activitat. En aquella època hi predominaven els visitants escandinaus i es formà una

...

Son Boter

Hotel Atalaya

... important colònia d'aquesta procedència. En els anys setanta alguns residents benestants deixaren el barri i s'instal·laren sobretot a Illetes. El 1976, s'inaugurà l'autopista Palma-Santa Ponça. Aquesta nova via descongestionà la carretera d'Andratx -actual avinguda Joan Miró- i fixà el límit nord del barri. A mitjan decenni dels vuitanta, el sector hotelier del barri patí una forta crisi i tancaren diversos locals. Des de llavors, els establiments hotelers s'especialitzaren en els joves i en la gent gran. El 1994 hi havia tres hotels oberts amb un total de 293 places. Altres deu hotels romanien tancats. El barri va ésser una important zona d'esbarjo nocturn, però aquesta activitat patí una certa crisi a mitjan decenni dels vuitanta. Paral·lelament a la pèrdua d'importància com a zona turística s'incrementà el caràcter de barri residencial.

El topònim Cala Major, que ha donat nom al barri, està documentat des de 1585. El 1748, s'esmenta el rafal de Cala Major, que era propietat del metge Gabriel Flor Amer. Tenia cases i es dedicava al conreu de cereals. El 1784, en el Mapa de Mallorca del cardenal Despuig, s'hi esmenten, d'aquesta àrea, les possessions de Cala Major, Son Boter, Son Llodrà, can Deià, Son Coll i Son Vent. Travessa aquesta zona el camí de Palma a Andratx, en el qual conflueix el camí dels Reis. A la costa, a més del topònim Cala Major, apareix el dels Grells.

El barri va sorgir de les parcel·lacions de Son Boter (1936), can Estades (1955-60) i Son Matet. Cap al 1960, constituïa un nucli aïllat situat a ambdós costats de la carretera d'Andratx. Posteriorment, ha anat creixent i ha enllaçat amb Sant Agustí, a l'oest, i amb Portopí, a l'est. Al nord, ha quedat limitat per l'autopista que va a Santa Ponça (1976) i al sud hi té la mar. Es va engrandir molt en els anys seixanta i setanta a causa del creixement turístic i la immigració. En construir molts d'hotels i aparegueren un gran nombre de comerços lligats al turisme. Cap al 1980, l'activitat turística entrà en declivi i el 1995 només hi ha

Hotel Príncipe Alfonso

Parròquia de Sant Agustí

quatre hotels oberts. El barri es convertí en una zona residencial, si bé hi ha gran diferència social entre els

redols de blocs de pisos de reduïdes dimensions i els de xalets.

Antoni Marimon

PATRIMONI

VIL·LES BENESTANTS I EL TERRITORI MIRÓ

Aquestes dues barriades costaneres de Palma es troben als límits entre Palma i Calvià. Sant Agustí, frontier amb Cal Català, marca la separació entre els dos municipis, per altra part, el límit amb el barri de Portopí, està marcat per l'autopista de Palmanova. La separació interna entre les dues barriades es pot situar al torrent que genera la platja de Cala Major.

Ambdues zones tenen orígens semblants, ja que abans del s XX eren uns llocs on sols hi havia diverses possessions dispersades. Per l'antiguitat d'algunes de les residències senyorials que ocupen la zona, podem situar l'inici de la urbanització de la barriada entre el final del s XIX i principi del XX.

Però abans de passar a relacionar arquitectònicament quines són les vil·les catalogades a Sant Agustí, cal recordar que a la zona ha sobreviscut una antiga possessió: Son Toells, que ja apareix esmentada en el mapa del cardenal Despuig i que, per tant, és anterior al 1784. Son Toells es troba situada a la part més alta de Sant Agustí. La possessió s'ha reformat i readaptat per donar cabuda a habitatges autònoms. La part més antiga destaca per la seva senzillesa i per l'asimetria que li confereix la torre lateral.

La resta dels edificis catalogats al barri pertany a la tipologia de casa residencial, n'hi ha de diferents èpoques. Una de les més antigues és can Rosselló (can March), datada al començament del segle i inspirada, constructivament, en l'arquitectura tradicional illenca, però que ha sofert moltes reformes que han alterat la seva imatge original. El mateix passa amb la que s'anomena casa de Francesca Cardona, de la mateixa època i on avui hi ha un restaurant oriental que quasi no deixa veure l'arquitectura original de la casa.

Al barri es troben dues cases modernistes, dissenyades per l'arquitecte mallorquí Gaspar Bennàssar. La primera la construí per a ell mateix i és coneguda per can Bennàssar; gràcies al fet de trobar-se en segona línia no ha sofert excessives transformacions. La vil·la fou bastida al primer decenni del segle actual i consta de planta baixa i pis amb

Vil·la Thea

coberta de teula plana a doble vessant. Les façanes tenen les obertures allindades amb decoració de faixes i ceràmica de disposició simètrica.

L'altra obra de Bennàssar a Sant Agustí és el que ara s'anomena hotel Atalaya i abans can Rosselló. La data de construcció se situa al 1916. Originalment era una casa d'estiueig que es

convertí en un hotel. Quan fou necessari augmentar les places, es varen afegir nous blocs al nucli antic, que rompen l'harmonia de la construcció. Del que es conserva val la pena assenyalar la decoració de les façanes, que combinen pedra i ceràmica.

Per continuar amb la seqüència cro-

...

Can Bennàssar

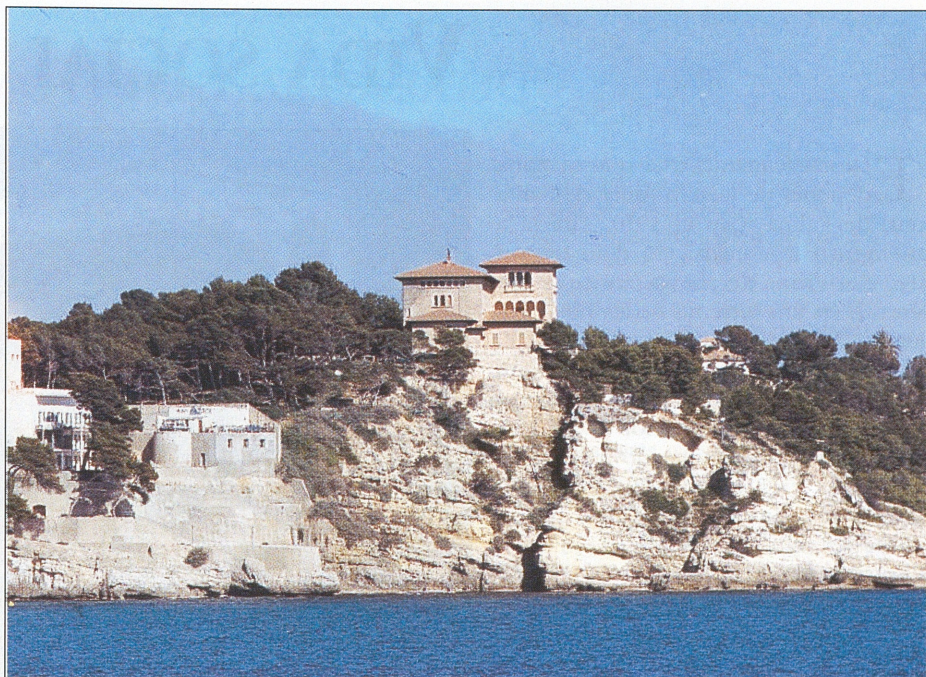
...

nològica, l'altra casa catalogada del barri, anterior a la Guerra Civil, és vil·la Maria. Projectada per Enric Juncosa el 1934 i adscrita al moviment racionalista i regionalista. És un habitatge aïllat compost per planta baixa i pis, amb coberta plana i terrat. Destaquen les dues torres annexes al cos principal, que són pròpies del regionalisme illenc.

Les més recents d'aquesta catalogació de xalets són les que s'anomenen vil·la Thea i vil·la Marbel. Les dues, obra de Guillem Muntaner i datades al principi dels cinquanta, són de caire regionalista i conformen un conjunt ben diferenciat amb la resta d'edificis més moderns que les envolten.

A la zona que es coneix com Cala Major trobam, si més no, els mateixos tipus constructius que a Sant Agustí. L'edifici més original del barri és l'hotel Príncep Alfons, construït al 1906 per Gaspar Bennàssar i Jaume Alenyà, dins els canons modernistes de caire historicista, en els quals abunden els elements neoàrabs. Aquest és, juntament amb el Grand Hotel i can Casasayas, un dels pocs edificis modernistes de la primera indústria hotelera mallorquina. Arquitectònicament, està constituït per diversos volums independents, on destaquen els elements decoratius, exteriors i interiors, a base de maons i ceràmiques vidriades, forja de ferro i plafons de guix.

Ara bé, l'edifici més conegut de Cala Major és el palau de Marivent, residència estiuenca de la família reial. El palau

Palau de Marivent

és obra de Guillem Forteza Piña, està datat al 1924 i s'adscriu dins el corrent regionalista. El casal destaca per la seva privilegiada ubicació i per esser un dels exemples més significatius de les construccions residencials regionalistes.

Altres edificis significatius i també més tardans són vil·la Rosita, dissenyada per Guillem Muntaner al 1943 dins el llenguatge racionalista, i Binimar, obra de Francesc Casas, datada al 1949 i adscrita al regionalisme.

Cal també destacar el recentment inaugurat Territori Miró, que comprèn un

ampli conjunt d'edificis catalogats per l'Ajuntament. El més antic és Son Boter, possessió de tipus tradicional del s. XVII, composta per un cos principal de forma rectangular que té planta baixa, pis noble i porxo. La casa fou utilitzada per Joan Miró com a taller i conserva interessants grafitos de l'autor a les parets. Son Abrines, residència de la vídua del pintor, és una casa tradicional mallorquina transformada posteriorment i que destaca per la seva relació amb la vida de Joan Miró.

També l'edifici dissenyat per Josep Lluís Sert per servir de nou taller al pintor català té una gran vàlua arquitectònica. Fou construït entre el 1954 i 1956. Estilísticament s'ha de situar dins el racionalisme. El taller és compost per un edifici de planta rectangular i coberta de volta de formigó amb obertures que permeten una il·luminació zenital.

Ja per acabar sols ens queda per esmentar el nou edifici que acull la col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró, projectat per Rafael Moneo al 1987 i acabat de construir al 1992. L'edifici està estructurat en dos cossos diferenciats, que s'uneixen formant una planta en forma de L estrellada. Disposen d'una planta d'accés, planta noble i soterrani. Destaca el sistema d'il·luminació de l'edifici amb finestres baixes apaisades i grans finestrals d'alabastre.

CATÀLEG DE PROTECCIÓ D'EDIFICIS I ELEMENTS D'INTERÈS HISTÒRIC, ARTÍSTIC, ARQUITECTÒNIC I PAISATGÍSTIC DE PALMA

Zona de Sant Agustí

Can Rosselló (can March) Avda. de Joan Miró.

Vil·la Thea. Avda. de Joan Miró.

Can Bennàssar. Camí veïnal de Gènova.

Casa de Francesca Cardona. Avda. de Joan Miró.

Vil·la Marbel. Avda. de Joan Miró
Vil·la Maria. C. del Cabo Mateu Coch.

Can Rosselló (Hotel Atalaya). C. del Cabo Martorell Roca.

Son Toells. C. de Mònaco.

Zona de Cala Major

Binimar. Avda. de Joan Miró.

Villa Rosita. Avda. de Joan Miró.

Hotel Príncep Alfonso. Avda. de Joan Miró.

Palau de Marivent. Avda. de Joan Miró.

Fundació Pilar i Joan Miró. C. de Joan de Saridakis.

Taller Sert. C. de Joan de Saridakis.

Son Abrines. C. de Joan de Saridakis.

Son Boter. C. de Joan de Saridakis.

Joan Manuel Pons

VIDA SOCIAL

Eclesiàsticament, tota aquesta zona depenia de la parròquia de Santa Creu, de Palma. Cap al 1910, s'inicià a Sant Agustí la construcció d'un oratori que depenia de la parròquia de Gènova, en uns terrenys cedits pels propietaris de Son Toells i can Tàpera. El 1934, es creà la vicaria in capite de Sant Agustí. A causa del creixement provocat pel turisme i la immigració, el 1963 es començà a construir una nova església. El 1968 es creà la parròquia de Sant Agustí, que s'estén dins el terme de Calvià, per cal Català i Illetes.

Entre 1935 i 1991 hi va haver un convent de religioses Franciscanes Filles de la Misericòrdia, que tenien una escola (1935-71).

A can Tàpera hi ha un Centre de Formació Social de la Caixa de Balears "sa Nostra". Aquest centre fou utilitzat per fer colònies escolars i pel bisbat com a casa d'exercicis espirituals, entre 1951 i 1970, a càrrec de l'Institut de Missioneres Seculars Evangèliques.

El 1956, s'hi creà el col·legi The Balears International School, que segueix els programes d'ensenyament dels Estats Units i de Gran Bretanya.

En els anys quaranta, Josep Estela impulsà la creació d'un port per a embarcacions d'esplai a vela. El 1976, aquest port es convertí en l'Escola Nacional de Vela Calanova, del Consell

Son Abrines

Superior d'Esports. La seva finalitat és promocionar l'esport de la vela i disposa, entre d'altres serveis, d'aules, biblioteca i allotjament per a alumnes. El 1985, la gestió passà a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports. El 1995, compta amb 214 amarraments. Hi han estudiat destacats regatistes mallorquins i alguns membres de la família reial espanyola.

Les festes del barri se celebren per Sant Agustí (28 d'agost). Durant els anys

seixanta i setanta la comunitat sueca promogué la festa de Santa Llúcia i els residents belgues i holandesos, la de Sant Nicolau.

També hi ha una seu de l'Església Evangèlica Exèrcit de Salvació.

A Cala Major, el 1971 s'erigí la parròquia de Santa Brígida de Suècia i en fou el primer rector Josep Noguera Arrom. El 1995 té una guarderia i un grup d'esplai. També hi ha una capella de l'església luterana.

Les festes del barri se celebren per Santa Brígida de Suècia, el 23 de juliol.

L'únic centre d'ensenyament és el col·legi britànic Bellver.

En aquest barri, igual que a Sant Agustí, encara el 1995 hi ha una manca important d'infraestructures, així, per exemple, les qüestions sanitàries s'han d'atendre en el consultori del carrer de la Indústria, de Santa Catalina, o a Gènova.

Dins el barri de Cala Major, però ja prop de la Bonanova, a Son Abrines es troba la seu de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca, creada el 1981. Disposa d'una sala permanent d'exposicions, d'un auditori i d'una biblioteca especialitzada en l'art del s XX.

El pintor Joan Miró residí a Son Abrines, on tenia el seu estudi, fins a la seva mort el 1983.

Fundació Pilar i Joan Miró

Antoni Marimon

EL MOVIMENT ASSOCIATIU

L'Associació de Veïns de Marivent, Son Matet i Cala Major, presidida per María José Bethancourt, funciona des de fa aproximadament un any. El seu objectiu és fer pressió sobre l'Ajuntament, per tal d'aconseguir millores per a la barriada. Organitza algunes activitats com taekwondo i cursets de sevillanes. No té local propi i compta amb 130 socis.

Quant a l'Associació de Veïns de Sant Agustí, es va fundar l'any 1989 i és presidida per Miquel Miró. Aquesta associació du a terme diverses activitats esportives: escoles de tennis, d'escacs i classes d'aeròbic, al gimnàs cedit per l'Escola de Vela de Calanova, juntament amb la qual també organitza cursos d'iniciació a la vela i, finalment, amb la Federació Balear de Piragüisme fan cursets d'aquesta pràctica esportiva.

Les reivindicacions d'aquesta entitat, que compta amb 120 socis, són la necessitat de tenir un Centre de Salut (el més proper es troba a Santa Catalina), una escola pública i un equipament esportiu.

L'associació no disposa de local propi, però en té un de cedit a l'antiga escola d'infants, reconvertida avui en dia en residència de majors i un altre de cedit per la parròquia de Sant Agustí.

A més d'aquestes dues associacions, hi ha l'Associació de Veïns de Cala Major-Sant Agustí, que pretén la millora de la zona que va des de l'autopista fins a la mar a través de la pressió sobre l'Ajuntament i altres institucions públiques. Tot i que s'han aconseguit algunes coses, com la primera fase d'embelliment de la zona, la millora de la platja i del torrent o l'entrada i sortida de la via de cintura -no contemplada inicialment-, reivindica altres qüestions, com puguin ésser equipaments docents, centre de salut, accessos a la mar i, finalment, un edifici polivalent que pugui servir com a seu de les distintes entitats socials de la zona, com també per col·locar-hi serveis descentralitzats de l'Ajuntament, a més d'una oficina turística. Aquesta associació, presidida per Francesc Font, es va fundar l'any 1986, no té local propi i compta amb 130 socis entre veïns, hotelers i comerciants.

L'Associació hotelera de Cala Major i Sant Agustí, presidida per Francisco García, és integrada per 8 hotels. Durant els anys 70 estaven integrats dins l'associació hotelera de Palma, però l'any 1987 es varen separar i en formaren una de pròpia. El seu objectiu bàsic és representar el sector davant els distintes organismes públics. Així, s'ha aconseguit la millora de la platja de Cala Major i la primera fase del Pla d'embelliment del carrer de Joan Miró. Altres objectius són vigilar l'administració municipal, per tal que compleixi les seves promeses i que els hotels abandonats s'esbuquin o canviïn d'ús. L'associació hotelera col·labora amb les associacions de veïns, comerciants i restauradors.

L'Associació de Bars, Cafeteries i Restaurants de Sant Agustí, Cala Major i Son Matet és presidida per Julio López, que, a més, en va ésser soci fundador el maig de 1987. El seu objectiu és la defensa dels interessos dels bars i restaurants davant l'administració. Du a

terme d'una manera mancomunada la publicitat, com també les compres. Forma part de l'Associació en Defensa de Cala Major, Sant Agustí i Son Matet, i promou accions juntament amb els comerciants, hotelers i veïns. No té local propi, però utilitza els locals de la PIMEM, a la qual està associada. Es queixa que la zona està molt deixada de banda per les administracions i es mostra preocupada per la seva degradació, ja que no vol que es perdi el caràcter turístic i residencial del barri. Malgrat que hi ha 176 bars i restaurants, aquests no col·laboren gaire amb l'associació.

A part d'aquestes associacions, hi ha un grup de veïns, encapçalat per Antoni Marí, que encara que no estan associats oficialment, demanen davant les administracions millores per tota la zona de Cala Major, Sant Agustí i Son Matet. Fa aproximadament dos anys que varen començar a dur a terme les seves accions, i pretenen la unió de totes les associacions per solucionar millor els problemes del barri.

Hi ha dues parròquies a la zona. La parròquia de Santa Brígida a Son Matet i la de Sant Agustí. Totes dues comparteixen un Grup d'Acció Social amb un assistent social i un grup de voluntaris. Al local de la parròquia de Son Matet hi ha una escola d'infants que depèn de la parròquia i, a més, hi ha un club d'esplai per infants que ha començat enguany. La parròquia de Sant Agustí té un grup de joves de confirmació i postconfirmació i un grup d'ajuda als estrangers residents a la zona. A més, té, en col·laboració amb Càritas, una residència de vells alcohòlics amb 18 places.

També ens trobam al barri la Residència de can Tàpara, de Sa Nostra. És un centre de formació social, adquirit per Sa Nostra al principi de segle, en el qual durant els anys 20, ja s'hi feien colònies d'estiu. L'any 1948 es va ampliar per ésser dedicat a casa d'exercicis a petició del Bisbat. L'any 1970 va tornar a la Caixa de Balears per ser utilitzat com a centre

de formació social. Actualment s'hi fan colònies d'estiu per infants i grups de la tercera edat, convencions, congressos, conferències, formació de gent jove, classes de cuina i, finalment, hi ha una escola de formació professional per a dones. El director de can Tàpara és Guillem Payeres.

Finalment, hi ha l'Escola de Vela de Calanova, que depèn de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. Fou fundada l'agost de 1976 i actualment és dirigida per Víctor Gistau. L'Escola compta amb un port esportiu amb 214 amarraments, i amb un internat per 55 persones, que durant l'estiu rep esportistes, sobretot de Menorca i Eivissa, que preparen competicions internacionals de vela. Les activitats bàsiques de l'Escola són els cursets infantils, d'iniciació i perfeccionament en distintes categories i altres de més especialitzats. A més, es duen a terme distintes accions per promocionar l'esport de la vela entre els joves de totes les Balears, com l'"Operació 1.000 veles".

Parc de Sant Agustí

Gabriel Barceló

Els Barris de Palma

Revisió del Pla general d'ordenació urbana i d'actuacions urbanístiques

Proper fascicle:

La Bonanova i Gènova

Imatges de Gènova i la Bonanova

Ajuntament de Palma